

**חיים קינן:** לכתוב, בשביל עצמך. **דן בן-אמוץ:** לא, לכתוב בשביל עצמי, ככה בגיל 18, אני חושב, 18.

**חיים קינן:** מה כתבת בתחילה? **דן בן-אמוץ:** עוד בכיתה הספר, כעצם אפילו 16. סתם חיבורים, סיפורים קטנים. והיתה תקופה שהייתי כותב שני סיפורים ב' יום, וזה היה חרא ממדרגה ראשונה. ואני הייתי כותב כטוח שזה נפלא, מפני שהמישפטים הצט' רפו, כל מישפט הוביל למישפט. אבל זה היה בלונים ריקים, ובתיבה עמוסה, וספרותיזמים ריקים כאלה. ולמי שהראיתי את זה, גם לפי הרממה והשקט...

אני אז באותם הימים, כשהייתי בן 19 אולי או 20, לא היה לי איפה לגור כתל-אביב, אז הייתי מתארח אצל אנדה אמיר, אנדה פינקר-פלד. ישן שם על איזה מיטה. המישפחה שלה הייתה כמעט מישפחה-האומנת שלי. אז קראתי לה פעם את הסיפורים, ולפי התנועת-ראש שלה, לפי זה שהיא לא אמרה שום דבר אחרי זה — היא אמרה כן, כן, — אמרת, זה אבוד, זה אבוד ממש.

וסיפור ראשון, לא סיפור אפילו, נרמה לי שאני גם כתבתי על זה פעם, אבל זה כליכר יפה ונכון. אני כתבתי פעם איזשהו סיפור, ומישהו הציע לי לשלוח את זה לעיתון. אז הייתי בדגניה נרמה לי, דגניה ב', אז שלחתי את זה לסופר עיתונים, וזה חור. ושלחתי את זה בסוף 9 בערב, שעורכו היה אורי קיסרי. **חיים קינן:** מה זה 9 בערב? זה איזה מדור כזה בעיתון?

**דן בן-אמוץ:** לא, לא, 9 בערב היה העור לם הזה הראשון — המקורי. והוא הפך להעולם הזה. אורי קיסרי היה העורך. והוא הומיץ אותי לפגישה אחרי שהוא קרא. כנתי אלוו בלב פועם ובהתרגשות, זה היה שם כשרות-הירושלמי בדרום-העיר. והוא אמר תשמע, הסיפור רע מאוד, אבל אני מרגיש שאולי-אולי יש משהו בכתיבה שלך, אולי אתה יכול לעשות משהו. לך עכשיו הביית, תה, תחזור הבייתה ותשלח לי סיפור של 12 שורות. בכל שורה, הוא אומר, בערך 10 מילים. לא יותר מזה.

זה הרהים אותי, דבר כזה. אבל יצאתי, ישבתי בקפה נעורה, כתבתי 18 שורות, מחקתי תי מחקתי עד שהגיעו לי 12 שורות, בכל שורה היו 10 מילים בערך, עליתי למעלה מיד, אחרי זה הנחתי את זה על השולחן, הוא קרא, אמר: בסדר, אני מדפיס את זה. **חיים קינן:** וזה פורסם? **דן בן-אמוץ:** כן. שמו היה מנפיים, זה היה הרבר הראשון, ויותר מאשר הסיפור ריגש אותי, ריגש אותי שראיתי את שמי כפעם הראשונה באתיות שמנות. זאת אומרת, זה כאילו הצהרה — הנה, אני קיים, אני ישנו.

**חיים קינן:** בראיונות שנתת, אמרת לא

עם חיים, אנחנו הראינו תקופה מסוימת, ובי כל אלמנט שהופיע בתקופה הזאת, היתה השלכה למה שאנחנו היום.

**חיים קינן:** כשאני ביקשתי אותך להכין קטעים שאתה אוהב אותם ומעוניין לשמוע, אתה אמרת: אתה יודע מה? תוריד אותי מזה. אותי לא מעניין להכין קטעים, תכין אתה קטעים. אם יהיה איזה קטע שאני לא אוהב, אני אגיד לך אותו. אני הכנתי פה כמה קט' עים, איפרופו מה שאתה אומר עכשיו, אני רוצה להשמיע לך את אחד מהם, מתוך היה היו זמנים.

**דן בן-אמוץ:** בבקשה. (מושמע השיר בשדמות בית-לחם)

**חיים קינן:** רוחל'ה אטאס ויונה עטרי בכך טע מתוך היה היו זמנים. שהוקלט לפני 28 שנים, כמעט. ודן בן-אמוץ היה אז בין אורחי התוכנית הזאת. אני מבין שאתם מחדשים את זה עכשיו, את התוכנית, כשביל הטלוויזיה? **דן בן-אמוץ:** כן, עושים את זה ביום העצמאות, (1988) את התוכנית הזאת, וכמוכן שזה ביצוע אחרי לגמרי, מפני שאז ביצעו את זה, ברוב המיקרים, האנשים שביצעו את השירים.

**חיים קינן:** במקור. **דן בן-אמוץ:** במקור. ועכשיו, זה כאילו

תחילת ההתיישבות בארץ-ישראל. אתה יכול לשיר היום "בשמות בית-לחם"? **חיים קינן:** בטח שלא, אבל לדעתי אתה נוסטלגי.

**חיים קינן:** מצאת בפולין — איפרופו נוסטלגיה — מה שחיפשתי?

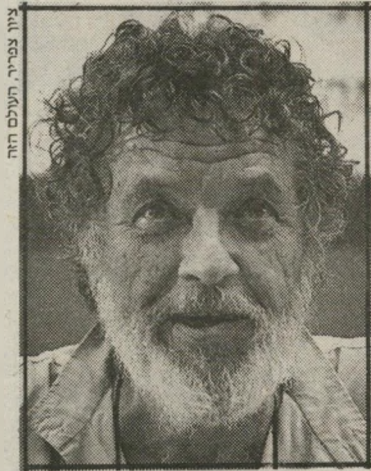
**דן בן-אמוץ:** אני קודם כל לא נסעתי לחפש. אני לא חושב שהיה לי ברור בדיוק מה, היה לי ברור שאני לא נוסע לחפש שום דבר. נסעתי להיתקל, לראות אם זה בכלל יעשה לי משהו. וזה עשה לי משהו. קודם כל, כמובן הוזה של מלודיה, של שפה שחורה אלי. השפה של ילדותי ששמעתי אותה סביבי. ומראות, וריחות, וטעמים. טעם של כרוב אדום, ריח חריף מאוד של אורנים, של עצי-אשוח, נגינה, כינור.

זה היה בבית-ההקברות שם בוורשה. אז יש שם הרבה עצים, שממש זה עשה עלי רושם לא פחות, המכה הזאת של הריח, העצים בגננים, החורר אותי, וזאת הוזה הטביע בי רושם די שווה כמעט למה שראיתי. אחר, אבל זה עשה לי משהו.

**חיים קינן:** ריבבת פולנית? **דן בן-אמוץ:** אחרי שבוע ימים התחלתי לדבר פולנית. פולנית של ילד בן 13, כמוכן. להכין הבנתי הרבה יותר ממה שהייתי מסוגל לדבר. אבל כן, הסתדרתי.

**חיים קינן:** תספר לי, אם אתה יכול, על בית הורדך. **דן בן-אמוץ:** אוי, אני לא יכול, חיים. מפני שהמעט שכן סיפרתי, היה לי קשה לספר את מה שנראה היה לי כמשמעותי, ועשיתי את זה. ועשיתי את זה בלזכור ולשכוח — לא באופן ישיר, וגם בזיונים זה לא הכל. בזיון יוני הדרך. היו שם פרקים, היו קטעים מתוך בית הורדך. ותאמין לי שלעבוד על קטע כזה... לפעמים עברתי חורש, עברתי שבוע כרי למחוק את המיותר, ממה ש... ועד שזה יצא, אז זהו זה, עכשיו לבוא ולדרוש על זה אני לא יכול. זה לא יהיה נכון שאנסה לחזור על זה.

**חיים קינן:** תומאס וולף אמר פעם שכל כתיבה היא אוטוביוגרפית. **דן בן-אמוץ:** ללא ספק. **חיים קינן:** שלך? **דן בן-אמוץ:** וכל הגיבורים הם הכותב. ודאי, איך אפשר אחרת? **חיים קינן:** נכון. **דן בן-אמוץ:** זאת אומרת, מתוך מה אני יכול להסתכל על העולם, חוץ מאשר מתוך עצמי בוודאי. **חיים קינן:** זאת אומרת, כל הרמויות שאתה כותב עליהן זה חלק ממך?



צילום: צפריה העולם הזה

**"לפני שאני הולך אני רוצה לקרוא את ההספדים עלי. לי יהיו הערות לכל הספד."**

אני זוכר כשעסקתי קצת באמנות, בתערוריות, או ראיתי את העולם דרך צורות ושטחים וחומר, וצבע, וצל, ועומק. כעיתונות אני עוסק, כטור שלי כחדשות. אני רואה את כל העולם דרך הטור, דרך מה שאני כותב. אפילו עכשיו, כשאנחנו מדברים, באיזשהו מקום בראש שלי קיים, אילו הייתי צריך לתאר את השיחה הזאת בין שנינו, מה הייתי אומר עליך, איך הייתי מתאר את הירך שלך שאתה משעין עליה את הסנטר, את כל הדברים האלה אני רואה.

ואתו הדבר גם בכתיבה, בספרות. זאת אומרת, ספרות — סליחה על הביטוי הגרול הזה — אבל כשאני עובד על ספר אני לעי תים קרובות מאוד מספיק את הכתיבה ויוצא סתם לטייל, ללכת. תוך כדי ההליכה אני אומר, רגע, אולי זה מתאים באיזשהו מקום, מילה מסוימת, אדם, תנועה. בוודאי.

**חיים קינן:** זה אנשים אחרים. ומה זה עושה לך כשאתה גם מוצא את עצמך, שם את עצמך על המיקרוסקופ שלך?

**דן בן-אמוץ:** אני תמיד מספיק מוסווה, אני חושב. זאת אומרת, זה לא צבע אחר. אני לא מוצא את עצמי אחר לאחר דברים שכתבתי. גם כאשר הכתיבה היא כגוף ראשון כמו בלזכור ולשכוח.



צילום: צפריה העולם הזה

**"אתה בא לבד, ואתה יוצא מהסיפור הזה לבד. אני חי בשלום עם המוות."**

# אורה שעושים מינו צחוק!

פעם, שאתה לא מתגעגע כעצם לשום דבר. אבל עם זאת, הכתיבה שלך מריבה לדבר על העבר. איך אתה מיישב את זה? **דן בן-אמוץ:** אני, אני מתכוון שאני לא מתגעגע, זאת אומרת, לא הייתי רוצה להיות באף אחת מהתקופות שאותן חייתי כבר. אבל כפרספקטיבה, במרחק-מהחיים שאותם חייתי, והמקומות שבהם הייתי, הן נראות לי קצת יותר צלולות. אני לא רואית אותן באור מלוטש כזה או בהיר כזה, כאשר הייתי בתוכן, זה מובן מאליו.

**חיים קינן:** אבל ההסתכלות הרטורא-קטיבית היא לא נוסטלגיה? **דן בן-אמוץ:** לא, בעיני לא. אני חושב שמתכתבת על העבר, לי נראה שזה היה נטול-נוסטלגיה. מפני שלי נראה שזה היה מעין מראה, שבה השתקפה התקופה שלנו. גם תל-אביב הקטנה, וגם היה היו זמנים. והיו זמנים. זאת אומרת, זה נכון שאני הראיתי יחד

הרור הצעיר, הזמרים הצעירים עושים הומאז' (מחווה) לתקופה הזאת. **חיים קינן:** דן, אתה יכול להגיד שאתה לא מתגעגע ואתה לא מסתכל על העבר בנוסטלגיה, אבל אני רואית שאתה — מה המילה שאני מחפש — היית רך קצת כשהיית מעתי את הוזה.

**דן בן-אמוץ:** זה שיר יפה, תשמע, הוא לא רק שיר יפה, יש זמרות יותר טובות מדי שתיים האלה, וזאת הייתה יונה עטרי נרמה לי, ורחל אטאס. אבל הן שרו את זה נהדר. ואני מייד, עכשיו, נזכרתי שהן שרו את זה על רקע של צילום-ענק של שתי עלמות-הן כאלה, כשמלות לבנות בשיער אסוף, והיה איזה מישק-גומלין בין הצילום הזה ובין שתי הבנות האלה שעמרו באלומת-אור. והשיר הזה הוא יפה מפני שהוא גם מחורר, אני חושב שהוא איזושהי טעימה או איזושהי דוגמה קטנה של התקופה התמימה כליכר של

**דן בן-אמוץ:** תמיד חלק ממני, תמיד חלק ממני, וללא ספק חלק מהאנשים שהיו קרובים אלי. זאת אומרת, אתה ממש בכתיבה משתמש באנשים ובמציאות כמו שהצייר משתמש בפאלטה של צבעי-יסוד. אתה לוקח מעט כחול מאישה הוזה, ומעט אדום מאשה אחרת, ואתה מקווה מאוד שבצירוף בין שני הם אולי-אולי יצא לך סגול. וסגול שקיים אצלך בראש, ושהוא לא תמיד יוצא. זה יוצא סגול, אבל זה לא בדיוק הסגול שרצית.

**חיים קינן:** ויוצא לך, לפעמים, שאתה, בתור אדם, מחמיץ חוויה אנושית, משום שאתה חושב בתור סופר, איך אתה תשתמש בדבר הזה?

**דן בן-אמוץ:** אני לא מפסיק לחשוב, אני לא יכול בכלל אחרת. זה נורא מעניין, השאלה הזאת. אני, קודם כל, מה שאני עושה אני עושה רק את זה ולא דבר אחר. כשאני עוסק ב...

**דן בן-אמוץ:** לא משנה, אבל אני אומר אותם. אני אומר אותם, והם צריכים לזרום.